J.

JAAGO, Jaan, elukutseline maadleja, sünd. 24. VI 1890 vkj. Tartumaal Luunja v. õmbleja pojana, õppis Tartus algkoolis 1901—02, oli lukusepa õpilaseks ja sepapoisiks Tartus. Huvitunud raskejõustikust tsirkuse mõjustusel, hakkas ta harjutama maadlust ning tõstmist ja esines esmakordselt 1906 „Truzzi" tsirkuses. J. treneeris end seejärel Tartus jõustikuseltsis „Aberg'is", võistles a-st 1908 Riias, Pihkvas, Tartus, Moskvas jm., õppis ühtlasi 1909—10 Peterburis prof. V. Lebedev'i jõustikukoolis, hiljemini maadluskunsti Bakuus G. Lurich'ilt (vt.) ja koos viimasega Odessas L. Pytlasinski jõustikukoolis. J. on a-st 1913 peale Venemaal ja a-st 1922 mujal Euroopas võitnud seitsmel korral maailmameistritiitli, viimast korda Münchenis 1928. Ta on esinenud eestlasena.

Jaan Jaago mälestused (1928).

A. Ks.

***JAAK (Ignati Jaak),** Ignati poeg, eesti rahvusest kooliõpetaja ja köster XVII s. teisel ja XVIII s. esimesel poolel. Palupera mõisaomaniku F. v. Rennenkampff'i lesk esitas ülem-kirikueestseisja ametile palve J-u pärustalupojaks tagasisaamiseks a-l 1733. Kuid 1. IV 1734 vkj. teatas pr. Rennenkampff, et ta ise loobub kõigist köster J-u vastu esitatud nõudeist. Sellest lahendusest, millega asi lõppeski, teatas ülem-kirikueestseisja kindralkubermanguvalitsusele.

A. Sutor'i kiri 23. III 1734 trükitud: Bunge, Archiv IV (1845), lk. 105—110; Tartu-Võru Ülem-kirikueestseisja Arhiiv, Kambja khk., 1733—1809, toimik nr. 1 (ERKA-s).

T.

JAAKSON, Aleksander, Vabadussõja ja haridustegelane, sünd. 17. I 1892 vkj. Valgamaal Holdres mõisatöölise pojana, õppis Holdre vallakoolis, Helme khk-koolis ja lõpetas Tartu õpetajateseminari (kus õppis a-st 1909) a-l 1913, Peterburi lipnikkudekooli 1915, alalisväe ohvitseride kursused 1922, kindralstaabi kursused 1925, Prantsuse kõrgema sõjakooli 1927 ja Tartu ülikooli õigusteaduskonna 1936. J. toimis õpetajana Türi khk-koolis 1913 ja Nõmküla v. Uudeküla ministeeriumikoolis 1913—15, teenis Maailmasõja ajal Vene sõjaväes ja 1918 E. tagavarapataljonis. Vabadussõja alguses formeeris ta sõjavägede osasid ja võttis hiljemini osa sõjategevusest pataljoniülemana. Vaherahu tegemisel oli J. vaherahu komisjoni liikmeks. A-il 1927—33 oli ta Sõjaväe Ühendatud Õppeasutiste ülema abi, 1933—36 sama õppeasutise ülem ja on olnud haridusminister maist 1936 apr-ni 1938 riigivanem K. Päts'i ja seejärel peaminister K. Eenpalu (vt. neid ka *Suppl.*) valitsuses. J. on Vabadusristi kavaler; ta ülendati koloneliks 1931. — J-i haridusministriks oleku ajal on teostatud tsentraliseerivas suunas aktiivset hariduspoliitikat ja pandud kehtima üsna tähtsaid seadusi hariduse alal. Seoses N. Kann'u (vt. ka *Suppl.*) poolt teostatud koolireformiga kujundati 1937. a. keskkoolid 5-klassisteks progümnaasiumeks ja 3-klassisteks reaalkooleks, kuna gümnaasiumid said 3 eriharu; kutsehariduslikkude õppeasutiste seadusega lülitati need koolid üldisse ühtluskoolisüsteemi. Asutati 4-klassised õpetajateseminarid Tartus ja Tallinnas ja loodi 1936 Õpetajate Koda. Noorsoo-organisatsioonide tegevuse juhtimiseks pandi kehtima eriseadus ning asutati 1936 haridusministeeriumis eriline keskus, eesotsas noortejuhiga. On püütud parandada algkoolide olukorda valjemate nõudmistega koolimajade ehitamisel ning sisustamisel ja üldse alghariduse osatähtsuse rõhutamisega. Algkool sai ka uued õppekavad (1937), mis seniseist siiski oluliselt ei erine. Keskkooli õppekavad (1938) kokkukõlastati algkooli omadega. Alustati katsetamist nn. ainulubatud õpikutega. Koolinõunikud nimetati ümber inspektoreiks. Katsetatud on sundusliku laagriga koolijuhatajaile (1937) ja laagriga õpetajaile (1939). A-l 1936 reorganiseeriti Tartu ülikooli majandusala valitsemine majandusdirektori-ameti sisseseadmisega. Tehnikateaduskond viidi üle Tallinna ja loodi sellest s. a. juunis Tallinna Tehnikainstituut, a-st 1938 nimetusega Tallinna Tehnikaülikool; ka likvideeriti 1936. a. Tartu ülikoolis keemiaosakond. Sügisel 1936 saadeti laiali Tartu Üliõpilaskonna Edustus ning see asendati määratud Üliõpilaskonna Ajutise Juhatusega. Uus Ülikoolide seadus, mis anti sept-s 1937 ja hakkas kehtima 1. jaan-st 1938, piirab ülikooli autonoomiat, kuid võimaldab ka mõningaid soodustusi majanduslikul, teaduslikul jm. alal. Selle seaduse alu-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 101